

INGEBORG BACHMANN'IN “MALİNA” ADLI ESERİNİN FEMİNİST AÇIDAN İNCELENMESİ

FEMINIST LITERATURE CRITICISM AND A STUDY ON INGEORG BACHMANN'S “MALİNA”

İnci KARABACAK

Sakarya Üniversitesi Alman Dili ve Edebiyatı Bölümü

incikarabacak@anadolu.edu.tr

Özet

Ingeborg Bachmann'ın “Malina” adlı eserindeki feminist akıma ilişkin gizli motif ve sembolleri açığa çıkarmayı amaçladığımız bu çalışmada, ataerkil toplum içindeki kadın sorunsalını “feminizm” ekseninde, “feminist edebiyat eleştirisi” yöntemiyle incelemeye çalıştık. Analizimizi feminizm ekseninde yürüttüğümüz için, öncelikle feminizm akımı tarihsel gelişim evresiyle birlikte ele alarak tanımlamaya çalıştık ve daha sonra Bachmann'ın “Malina” adlı romanını detaylı biçimde inceleyerek ataerkil toplumdaki kadın sorunsalına ilişkin eserde yer alan gizli sembolleri tespit etmeye çalıştık. Bu çalışmanın sonucunda ise Ingeborg Bachmann'ın eserinde yarattığı kadın figürü ile tarihin akışı içinde sekteye uğrayan kadın mücadelesini yansıtmak istediği sonucuna ulaştık.

Anahtar Kelimeler: Feminizm, Ingeborg Bachmann, Malina

Abstract

In this study aiming to reveal the hidden patterns and symbols related to the feminist movement in the work of Ingeborg Bachman titled “Malina”, we sought to examine the problematic of woman in the patriarchal society in accordance with “feminism” and with the method of “feminist literary criticism.” Since we carried out our analysis in line with feminism, first of all, we tried to describe the feminist movement addressing it along with its historical development process, and thereafter, by studying the novel of Bachmann titled “Malina” in detail, we sought to uncover the hidden symbols in this work regarding the problematic of woman in the patriarchal society. In consequence of this study, we reached the conclusion that, with the woman figure she created in her work, Ingeborg Bachmann means to reflect the struggle of woman disrupted in the course of history.

Keywords: Feminism, Ingeborg Bachmann, Malina

1. Feminizmin Tarihi

Ataerkil toplumda cinsiyet eşitsizliğine bağlı olarak kadına yüklenen ve bu şekilde kadının toplumsal yönden ikincil bir konuma itilmesine yol açan toplumsal rolleri inceleyerek kadın ve erkek kimliği arasındaki eşitsizliği en aza indirme amacına yönelik feminizmin (Schneider, 1998) kökeni Latince "*femina*" sözcüğü olup 1791 yılında Olympe de Gouges tarafından kaleme alınan 17 maddelik "Kadın Hakları Bildirgesi"ne dayanmaktadır. Olympe de Gouges tarafından öncülük edilen feminist akımın ilk dalgası 1840'lı yıllarda Napoleon tarafından yürürlüğe sokulan "*eklatante Privilierung des Mannes zur faktischen Polygamie*" (Weber, 1907: 326) adlı kanunname ile gerileme göstermiştir. 1960'lı yıllarda başlayan ve kadınların iş hayatına erişimlerinin engellenmesine karşı doğan birinci dalga feminizminden kadınların eğitim ve özel yaşam gibi her türlü toplumsal alana katılımını savunan ikinci dalga feminizmi, kadının sadece "annelik" ve "eşlik" rolleri ile kısıtlanmasını tamamen reddetmiştir. "*Kadın doğulmaz, kadın olunur*" (Beauvoir, 1992:334) sözüyle toplumsal cinsiyet tartışmalarını gündeme getiren Simone de Beauvoir, kadına dayatılan toplumsal rollerin biyolojik cinsiyetin değil, ataerkil toplumun dayattığı yükümlülükler olduğunu vurgulamaktadır. Beauvoir'in yanı sıra 1977'de "Emma" adlı feminist dergi çıkaran Alice Schwarzer, kadın hakları sorununu açıkça dile getiren Clara Zetkin, kadının "annelik" ve "eşlik" rollerine hapsedilmesini şiddetli şekilde eleştiren Betty Friedan, yaşamı boyunca kadın kimliği nedeniyle sürekli toplumun kıyısında yaşamak zorunda bırakılan Valeria Solonas gibi pek çok ikinci dalga feminist akımın öncülerinin mücadelesi sonucunda aile içi rollerde sarsılma yaşandı, kadınlar iş hayatında etkin hale geldi ve boşanma hakkı elde etti. 1990'larda Amerika'da gelişen üçüncü dalga feminizmi ise temelde aynı söylemlerden hareket etse de ikinci dalga feminizminden farklılık göstermekteydi. Bu bağlamda Walker üçüncü dalga feminizmin popüler antifeminist akıma karşı gelişen bir tepkiden başka bir şey olmadığını, feminizmin artık bütün amaçlarına ulaşmış çoktan eskidiğini belirtmektedir (Walker, 1992:39). İkinci dalga feminist akımın karşı çıktığı klişeleşmiş söylemleri bir yana bırakan üçüncü dalga feminizmi ataerkil toplumdaki cinsiyet farklılıklarına yönelerek cinsiyet kimliğinin sadece kadınlık ve erkeklikle sınırlı olmadığını vurgulamıştır. Ann Oakley'e göre kadınlık ve erkeklik belli cinsel organlara sahip olmanın yanı sıra kıyafetlerin, sosyal ilişkilerin ve kişiliğin getirdiği kazanımlardır (Oakley, 1972:158)

Teknolojik ve ekonomik gelişmeler sonucunda kadın cinsiyetine biçilen klişeleşmiş rollerin değişime uğraması sonucunda 21. Yüzyıl feminizmi ise 1960'lı yıllardan beri süregelen kadın cinsiyetinin özgürlüğü söyleminden uzaklaşarak gerek aile ortamında gerek iş hayatında iş bölümüne dayanan kadın ve erkek cinsiyetinin eşitliğini savunmaya yönelmiştir (Überschär, 2009).

2. Feminist Edebiyat Eleştirisi

Aterkil toplum yapısına karşı kadın cinsiyeti tarafından başlatılan ayaklanmadan hareket eden feminist edebiyat eleştirisi, erkek egemenliğine dayalı kültür ve edebiyata karşı kadınlarca yöneltilen baskı ve kısıtlamaların edebi eserlere yansıtılması sonucu doğmuştur.

Feminist edebiyatın ortaya çıkışında Simone de Beauvoir ve Virginia Woolf önemli bir yer tutmaktadır. Onların verdiği mücadele sonucunda Avrupa ve Amerika'da eski çağlardan itibaren gün yüzüne çıkmamış kadın yazarların eserlerini araştırma, kadını nesne olarak değil özne olarak algılama ve cinsiyet farklılıklarına dikkat çekme amacına yönelen feminist edebiyat bilimi gelişme imkanı bulmuştur. (Erhard, 1997). Bu bağlamda stil, konu ve kelime türetme bakımından birbirinden ayrılan dişil ve eril yazın arasındaki fark dikkate değerdir. Bu farka ilişkin olarak Dorothee Kimmich dişil yazının, kadının biyolojik cinsiyetinden bağımsız olduğunu, fakat kadının doğasına özgü duygusallığın eserlere yansımalarının kaçınılmaz olduğunu belirtmektedir (Kimmich, Rolf ve Bernd, 2008). Dorothee Kimmich'in söylemine benzer olarak Oakley; biyolojik cinsiyetin (sex) kadın ve erkek cinsiyeti arasındaki biyolojik farka dayandığını ve değişken olmadığını, toplumsal cinsiyetin (gender) ise sosyal sınıflandırmalar sonucu ortaya çıktığını ve değişkenlik gösterebileceğini dile getirerek "sex" ve "gender" arasındaki farka dikkat çekmektedir (Oakley, 1972).

Kadın ve erkek cinsiyetleri arasındaki ilişkiyi konu edinen ve stil ve konu seçimi bakımından erkek yazınından büyük ölçüde farklılık gösteren ve estetiği ön planda tutan feminist edebiyat çizgisinde oluşturulan eserler arasında Simone de Beauvoir, Helene Cixous, Luce Irigaray, Julia Kristeva, Virginia Woolf, Barbara Hahn, Sigrid Weigel ve Ingeborg Bachmann'ın eserleri büyük bir öneme sahiptir. Bu eserlere daha yakından bakılırsa, Simone de Beauvoir'ın "*İkinci Cins*", "*Her Erkek Ölümlüdür*", "*Mandarinler*" ve "*Başkalarının Kanı*" adlı eserlerinde erkek egemenliğine dayalı toplumda kadınların ele alınarak onlara biçilen toplumsal cinsiyet rollerinin eleştirisine rastlanırken, Helene Cixous'un "*Geschlecht oder Kopf*" ve "*Die unendliche Zirkulation*" adlı eserlerinde toplumsal cinsiyet ayrımına dayalı olduğu gerekçesiyle Batıya özgü kültürler eleştiri oklarının hedefi haline getirilmektedir. Luce Irigaray'ın "*Das Geschlecht, das nicht eins ist*" ve "*Speculum. Spiegel des anderen Geschlechts*" eserlerinde ise erkek egemenliğine dayalı toplumda kadın cinsiyetinin nasıl sömürüldüğüne şahit olmak mümkündür. Yine aynı şekilde Julia Kristeva'nın "*İçimizdeki Biz*" eserinde ataerkil toplumda kadın kimlik arayışı sorunu göze çarparken, "*Das weibliche Schreiben?*" adlı eserinde dişil yazına dair özelliklere değinilmektedir. Bu eserlerin yanı sıra cinsiyet kimliğinin insanların tercihlerine değil, kültüre bağlı olarak ortaya çıktığının vurgulandığı Judith Butler'in "*Das Unbehagen der Geschlechter*" ve "*biyolojik cinsiyet*" ve "*toplumsal cinsiyet*" ayrımının tanımlandığı "*Körper von Gewicht*" eserleri, kadınlara ait özel bir alanın mutlak ge-

rekliliğinin dile getirildiği Virginia Woolf'un „*Das eigene Zimmer*“ eseri, yazma yetisinin cinsiyete bağlı olmadığı belirtilen Barbara Hahn'ın „*Unter falschem Namen*“ eseri ve ataerkil toplumda kadına getirilen toplumsal kısıtlamaların yansıtıldığı Sigrid Weigel'in „*Die Stimme der Medusa*“ eseri kadın sorunsalını ele alan eserler arasındadır. Bu bağlamda feminist temaların öne çıktığı Ingeborg Bachmann'ın ataerkil toplumda kadına yüklenen rollerin “Undine” adlı bir perinin perspektifinden yansıtılarak eleştirildiği “*Undine geht*”, cinsiyet eşitsizliğine dayalı bir toplumda kadın kimliğini koruma savaşı veren bir kadının kaderinin ele alındığı “*Malina*”, içerdiği beş anlatısında da kadın sorunsalının ele alındığı “*Simultan*” ve kadın cinsiyetinin kimlik arayışının konu edildiği “*Otuzuncu Yaş*” eserleri dikkate değerdir.

3. Ingeborg Bachmann'ın “Malina” Adlı Eserinin Feminist Açısından Yorumlanması

“Faşizm, atılan ilk bombalarla başlamaz, her gazetede üzerine bir şeyler yazılabilecek olan terörle de başlamaz. Faşizm, insanlar arasındaki ilişkilerde başlar, iki insan arasındaki ilişkide başlar” (Bachmann, 2004).

Yukarıdaki alıntıdan da anlaşılacağı gibi, Ingeborg Bachmann faşizmin kaynağını insan ilişkilerinde aramaktadır. Yaşamı boyunca “*en kanlı arena*” olarak gördüğü toplumdaki erkek cinsiyetinin baskı yöntemine dayanan hakimiyeti altında ezilen kadın cinsiyetinin kaderini eserlerine yansıtan Bachmann, kadın cinsiyetinin var olma koşullarının sınırlandırılmasını ve sessizleştirilerek edilgen birer birey haline dönüştürülmesinin bir kıyımdan farksız olduğunu bilincindedir. Bu bağlamda “Malina”, yazarın kadın sorunsalına dair düşüncelerini yansıtan bir ayna görevi görmektedir.

Ingeborg Bachmann feminist bir yazar olarak “*Malina*” adlı eserinde Viyana’da yaşayan ve iki erkekle ilişkisi olan bir kadının kimliğini koruyabilmek için iç dünyasında verdiği mücadeleyi ele almıştır. Viyana’da Macar Sokağı’nda geçen hikaye ismi bilinmeyen bir ben anlatıcının gözünden anlatılır. Bu ben anlatıcının kadın olduğu ise anlaşılmaktadır. Bunun nedeni Ingeborg Bachmann'ın eserinde kadın sorunsalını bir kadının bakış açısından sunmak istemesi olarak yorumlanabilir.

“[...] ‘bugün’ ile aramda işte bu denli umutsuz bir ilişki var (...) Çünkü Bugün sözcüğünü kullanma hakkının yalnızca kendini öldürmek isteyenlere ait olması gerekir [...]” (Malina, s.16).

Esere yaşadığı anla arasındaki ümitsiz ilişkiye dikkat çekerek başlayan ben anlatıcı yaşamak uğruna yaşadığını ve ‘bugün’ kavramının kendi gibi sona o denli yakın olanlara ait olması gerektiğini bu şekilde belirtmektedir. Yaşamın kıyısından akan zamana tutunmaya çalışan bir kadın olarak ben anlatıcının ilişkilerinde de otorite sahibi olması beklenemeyeceğinden, Malina ile arasındaki ilişkisinde de onun egemenliği altında olmaktan başka çaresi yoktur. Ben anlatıcı Malina’yı kendi gözünden şu şekilde tasvir eder:

“Ama şu da var ki, daha başlangıçtan onun egemenliği altına girmiştim; benim felaketim olacağını, Malina’nın yerinin, o daha hayatıma girmezden önce Malina tarafından alındığını erken anlamış olmalıydım” (Malina, s.21).

Malina’nın eserde eril gücü sembolize ettiği açıkça anlaşılmaktadır. Bu noktada dikkate değer bir başka şey ise ben anlatıcının okulda öğrendiği ilk şarkının “*Prinz Eugen, der adle Ritter*” (Malina, s.24) olması ve Malina’yı tanımadığı zamanlarda onu “Prinz Eugen” olarak adlandırmasıdır. İnsanlık tarihine bir göz atılırsa, erkek egemen bir toplumun üyelerinin erkek çocuklarına güç ve iktidarın sembolü isimler verdikleri görülür.

“[...] Çünkü hiç benzeşen yanımız yok, çok ayrıyız, ve bu, cinsiyetten, türden, onun kişiliğinin oturmuşluğundan ve benim kişiliğimin oturmuşluğundan kaynaklanan bir soru değil” (Malina, s.259).

Eserde ben anlatıcı Malina’nın sahip olduğu tipik eril özelliklerine bu şekilde dikkat çekerken, diğer yandan güzellik gibi tipik dişil özelliklere de üstü kapalı olarak değinmektedir:

“Gerçi Malina hiç bir zaman benimki kadar inişli çıkışlı bir hayat sürmedi, zamanını asla boşa harcamadı, bir sürü yere telefon etmedi, (...) aynada yarım saat kendini seyredip, ondan sonra –hep geç kalmak üzere- bir yerlere koşmadı [...]” (Malina, s.25).

Görüldüğü gibi duygularını sahneye çıkarma imkanı bulan ben anlatıcının, salt aklın egemenliğine hapsolmuş ve bunun sonucunda kendi duygularına yabancılaşmış Malina’dan kendini anlamasını beklemesi söz konusu değildir. Peki duygularının peşinden koşmayı tercih eden ben anlatıcının salt aklın himayesine sığınan Malina’ya rağmen yaşamını sürdürecektir gücü kendinde bulması nasıl mümkün olmuştur? „*Landstrasser Hauptstrasse’de, adını bulmam gereken şu çiçekçi dükkanının önünde, ve koşarken durmamın tek nedeni, vitrinde duran bir demet kırmızı zambaktı, kırmızıdan yedi kat daha kırmızı, böylesi zambakları o güne değin hiç görmemişim ve vitrinin önünde Ivan vardı [...]*“ (Malina, s.32).

Yukarıda verilen alıntının son cümlesinden de anlaşılacağı gibi ben anlatıcı Ivan ile karşılaştıkları gün hayatının anlamını bulmuştur ve Ivan’ın çiçekçi dükkanındaki “*kırmızıdan daha kırmızı zambakların*” önünde bulunması, ben anlatıcının Malina’nın hayatına girmesiyle aklın esaretine hapsolan ve bu yüzden yok olmaya yüz tutmuş kadın kimliğini diriltecek Ivan’a duyduğu derin aşkı sembolize etmektedir:

“Şimdi ben herhangi bir nedenle, bundan iki yıl önce Macar Sokağı’na taşınmamış olsaydım, (...), o zaman hayatım rastgele bir akışı izleyecekti, dünyanın en önemli gerçeğini hiçbir zaman öğrenemeyecektim: Yani erişebildiğim her şeyin, telefonun, ahizenin ve kordonun, (...) bunların tümünün Ivan marka olduğunu ve Ivan firmasından geldiğini (...) Önceleri dayanılmaz bir gürültü çıkaran yazı makinesiyle elektrikli süpürge de herhalde bu iyi ve güçlü firma tarafından satın alınıp uysallaştırılmış olmalı,

otomobillerin kapıları artık pencerelerimin altında sert çarpışlarla kapanmıyor, ve doğa bile ansızın Ivan'ın gözetimi altına girmiş olmalı [...]" (Malina, s.33).

Ivan'a duyduğu derin aşkın çizgilerini günlük hayatının birer parçası haline gelen nesnelere bile yansıtan ben anlatıcı için anlamını neredeyse yitirmiş hayat, Ivan ile birlikte yeniden doğmuştur. Ivan'a duyduğu aşk sayesinde kendi kadın kimliğini özgür bir birey kimliği olarak ortaya çıkarabileceğine inanan ben anlatıcı, ataerkil bir toplumun dayatması sonucu içselleştirmek zorunda kaldığı "güzellik" kavramına hizmet eder hale gelir ve Ivan'ı sahip olduğu dişil özelliğiyle, yani güzelliğiyle etkileme yoluna gider:

"Heyecandan geriye kalan, yalnızca saç firketelerini ve çorapları bulmak için acele bir arayış, rimel sürerken ve farı seçerken, gözkapakları için kullanılan ensiz fırçaları tutarken, pamuğu açık ya da koyu renkli pudraya batırırken gelen hafif bir titreme (...) boyu bir santimetre uzatan daha hafif bir yürüyüş tarzı [...]" (Malina, s.34).

Eski çağlardan beri kadın cinsiyetinin güzellik imgesine kendini mümkün olduğunca yakın tutma çabasının temeli, kadın bedenini erkek beğenisine hizmet eden bir meta olarak nesnelleştiren ataerkil toplum yapısına dayanmaktadır. Kadın cinsiyetin erkek bedenine hizmet eden edilgen bir varlık olarak görülüp toplumun etkin alanlarından dışlanması sonucu, kadın kendine ait özgürlük alanını yaratma fırsatını yakalayamadığı için kendine biçilen "analık" ve "eşlik" rollerini kabullenmek zorunda kalmıştır. Bu nedenle tercih etme hakkına zaten hiç sahip olamayan kadın tercih edilmek ve bu şekilde erkek cinsiyetin korumasına girebilmek için güzellik imgesini özümsemek zorunda kalmıştır. Eserde Malina tarafından temsil edilen ataerkil toplumda kendi özgürlüğünü ilan edemeyen ben anlatıcının Ivan'a sığınarak daha önceden içselleştirmek zorunda kaldığı kadınlık rollerini yerine getirme çabası bu yüzden şaşırtıcı değildir. Şaşırtıcı olan "tıpkı seccadesine kapanan bir Müslüman gibi, nasıl telefonun önünde, alnı(m) parkeye yapışık (Malina, s.45). Ivan'ı bekleyen ben anlatıcının derin aşkının karşılıksız oluşudur: "Kimseyi sevmiyorum. Çocukları seviyorum doğal olarak, ama başka kimseyi sevmiyorum" (Malina, ss.57-58). Ivan'ın bu sözleri ben anlatıcının aşkını kendi iç dünyasında yaşadığını kanıtlar niteliktedir. Bu kapsamda ben anlatıcının içinde bulunduğu ilişki üçgenine özetle bakacak olursak; birinde mutlak aşkın tek taraflı yaşanabildiği, diğesinde ise kadın cinsiyetinin özgürlüğüne göz yummayan iki erkek arasında kalan ve anılarıyla sürekli geçmişe gidip gelen bir kadının kendi içsel çöküşüne şahit olması söz konusudur:

"Ivan ve ben: bir noktada birleşen dünya

Malina ve ben, ikimiz bir olduğumuz için: aykırılan dünya" (Malina, s.117).

Yukarıda verilen alıntıda ben anlatıcının Ivan'la kendini özdeşleştirdiği ve ancak Ivan'la kadın kimliğini koruyabileceğine inandığı, buna karşın erkek kim-

liğin temsilcisi rolünü üstlenen Malina'yla ise aykırılışarak bir bütün olmaktan uzaklaştığı sonucuna ulaşılabilir. Buna ilişkin olarak Bay Ganz'a yazdığı mektupta ben anlatıcının ataerkil toplumda kadın ve erkek eşitliğinin mümkün olmadığına dair görüşleri sembolik olarak yansıtılmaktadır. Çünkü "ganz" kelimesinin Türkçedeki karşılığı "bütün" dür:

"Sayın Herr Ganz,

(...) Sizde en son olarak rahatsız edici bulduğum, hala da rahatsızlık duyduğum şey ise adınız. Adınızı bugün bir kez daha yazmak zahmetli geliyor, başkalarından duyduğum anda ise başım ağrıyor [...]" (Malina, s.99).

Erkek egemen toplumun bir parçası olma yolunda dişil kimliğini kurban etmiş ben anlatıcının yazdığı karamsarlığın hakim olduğu kitapların başlıklarına göz atıldığında, "ÖLÜM TÜRLERİ", "BİR ÖLÜLER EVİNDEN", "ÜÇ KATİL" ve "MISIR'IN KARANLIĞI" adlarını taşıdıkları görülmektedir. İç dünyasında meydana gelen kargaşanın mağlubu olan bu baş kahramanın sığınabileceği tek yer kalmıştır: Macar süvarilerinin istilasından sonra "mavi tepelerle örülü ülkesinden" (Malina, s.62) bir bilinmeyene doğru yola yola çıkarak kaybolan, ruhunu ve bedenini saran siyah bir gecenin sessizliğinde, onun elinden ölüme gideceği siyah pelerinli kurtarıcısına rastlayan "Kagran Prensesi'nin Sırları" Efsanesi. Bu bağlamda Kagran Prensesi ile ben anlatıcının yaşamı arasındaki ortak yanlar dikkat çekmektedir. Ataerkil toplumdaki kendini soyutlayarak içine kapan ben anlatıcıya benzer olarak Kagran Prensesi de tek mavi rengin egemen olduğu mavi tepelerle çevrili ülkesinden kaçmak zorunda kalmıştır. Bu efsanede ben anlatıcının Ivan'la olan ilişkisinin de izlerine rastlanmaktadır. Kagran Prensesi'nin siyah pelerinli yabancıyı kurtarıcısı olarak görmesi, ben anlatıcının Ivan'a sığınmasından farksızdır. Gerek ben anlatıcının gerekse Kagran Prensesi'nin kurtuluşu aşta araması nafiyle bir çabadan ibarettir, çünkü ikisi de gün gelip kendilerini yaşama bağlayan aşkı kaybettiklerinde artık yaşama tutunamayacak hale gelirler.

Eserin sonunda boşaltılan dolabının içinde Ivan'la ilk tanıştıklarında giydiği ve ben anlatıcının kutsal bir nesne gibi sakladığı aşağısı renkli yukarı kısmı siyah elbisenin yerine Malina'nın hediyesi olan üst kısmı renkli aşağısı siyah elbisenin askıda asılı olması, ben anlatıcının sonunda neye mecbur kaldığını sembolik bir şekilde gözler önüne sermektedir. Giymeyi en çok sevdiği elbiseyi plastik bir torba içinde rafa kaldırılmış bulan ben anlatıcının, Malina tarafından derisini kıpkırmızı yapacak kadar dar olan üst kısmı renkli elbiseyi giymeye zorlanması, onun duyguların değil salt aklın geçerli olduğu ataerkil toplum gerçeğini kabul etmek zorunda kalması ve bunun sonucunda duvarda beliren çatlağın içinde kimseye duyuramadığı sessiz çılgınlıklarla kaybolarak kendi cinsiyetinin özgürlüğü yolunda verdiği mücadeleyi terketmesi olarak yorumlanabilir.

Üç bölümden oluşan eserin "Üçüncü Adam" adlı bölümünde ben anlatıcının babasına ilişkin kabusları yansıtılmaktadır. Kabuslarında ben anlatıcıyı kadın

kimliğinden ötürü gaz odasına kapatarak, dilini kopararak, tecavüz ederek, kitaplarını yırtarak ve buna benzer çeşitli işkencelerle etkisiz hale getirmeye çalışan baba figürünün, bu bağlamda kadınları eve hapseden ve "annelik" ve "eşlik" rollerini üstlenmeye zorunlu tutan ve bunlara karşı çıkanları ise en ağır şekilde cezalandıran Nasyonal Sosyalizm yönetimi ile benzer özelliklere sahip olduğu açıktır. Ben anlatıcının rüyasında büyük aşkı Ivan'ı Yahudi paltosu giydiği bir toplama kampındaki barakaların birinde arayıp bulması ise "Ari" ırk yaratma amacı güden Nasyonal Sosyalizm döneminde gerçekleştirilen Yahudi soykırımına işaret etmektedir. Ataerkil toplumların vazgeçilmezi olan baba figürünün Nasyonal Sosyalizm döneminde lider konuma geçmesi, kadın cinsiyetini özne olmaktan çıkararak erkek cinsiyetine hizmet eden bir araca dönüştürmesi ve kadın cinsiyetine sadece doğurganlık özelliğinden dolayı yaşama hakkı tanınması gerçeğine ilişkin olarak ben anlatıcının kabuslarında baba figürü tarafından çeşitli yollarla cezaya çarptırılması kaçınılmazdır.

Sonuç

Tüm bu verilerden, Ingeborg Bachmann'ın, ben anlatıcının yenilgiyle sonuçlanan hayata tutunma savaşı ile başarısızlığa uğrayan kadın cinsiyetinin özgürlük mücadelesini yansıttığı sonucuna ulaşılmaktadır. Esere yakından bakıldığında, yazarın etkisinde kaldığı feminist öğeleri sembolik bir şekilde eserine yerleştirdiği göze çarpmaktadır. Eserdeki bu sembollerin izinden gidildiğinde, hepsinin hayatı boyunca kadın mücadelesine gerek yapıtlarıyla gerek söylemleriyle destek olmaya çalışmış olan yazarın gerçek yaşamına dair kesitler sunduğu da fark edilmektedir ve eserin yorumunda bu gerçeği görmezden gelmek imkansızdır.

KAYNAKLAR

- Bachmann, I. (2004). *Malina. Malina ya da Günlük Cinayetlerin Romantı*. (Çev. Ahmet Cemal). İstanbul: Yapı Kredi Yayınları.
- Beauvoir, S. (1992). *Das Andere Geschlecht. Sitte und Sexus der Frau* [franz. 1949]. Reinbek.
- Erhard, W. B. H. (1997). *Feministische Zugänge – Gender Studies*: Arnold, H.L. ve Detering, H. (Ed.) *Grundzüge der Literaturwissenschaft* içinde, München.
- Kimmich, D., Rolf G.R ve Bernd, S. (2008). *Gender Studies. Texte zur Literaturtheorie der Gegenwart*. Stuttgart: Philipp Reclam jun. GMBH & Co.
- Oakley, A. (1972). *Sex, Gender and Society*. Melbourne: Sun Books/London: Temple Smith 1972, S.16. *Geschlecht als Soziale and als Analytische Kategorie. Sex und Gender*.
- Schneider, J. (1998). *Einführung in die moderne Literaturwissenschaft*. Bielefeld.
- Überschaer, U. (2009). *Feminismus im 21. Jahrhundert. Alte Fragen – neue Antworten?*, Zusammenfassung des Workshops vom 27. Juni 2009. Berlin.
- <http://library.fes.de/pdf-files/do/06688.pdf>
- Walker, R. (1992). *"Becoming the Third Wave". Ms., January/February*.
- Weber, M. (1907). *Ehefrau und Mutter in der Rechtsentwicklung*. Tübingen.